

Förordning om Europeiska socialfonden som del av den nationella och regionala partnerskapsplanen för perioden 2028–2034

Arbetsmarknadsdepartementet

Dokumentbeteckning

COM(2025) 558 final Celexnummer 52025PC0558

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen enligt förordning (EU) [NRP-förordningen] och om villkor för genomförandet av unionens stöd till sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering under perioden 2028–2034.

Sammanfattning

Kommissionens förslag till förordning om Europeiska socialfonden (ESF) anger de specifika villkoren för genomförandet av unionens stöd till kvalitativ sysselsättning, kompetens och social inkludering för perioden 2028–2034.

ESF föreslås verka inom ramen för medlemsstaternas nationella och regionala partnerskapsplaner i enlighet med regelverket i kommissionens förslag till ramförordning för en övergripande fond, Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och hav, välbstånd och säkerhet (se Fakta-PM 2025/26:FPM10).

Förslaget anger ESF som EU:s viktigaste instrument för att främja och stärka social sammanhållning i Europas samhällen. ESF är även unionens huvudsakliga instrument för att uppnå målen inom sysselsättnings- och socialpolitiken. Förslaget betonar betydelsen av en effektiv politik som bygger på den europeiska pelaren för sociala rättigheter för att forma ett konkurrenskraftigt Europa. I förslaget anges vidare att ekonomier med de mest

effektiva investeringarna i humankapital är bland de mest konkurrenskraftiga, motståndskraftiga och ekonomiskt sunda.

ESF ska bidra till de generella respektive specifika mål som framgår av regelverket i ramförordningen för den övergripande fonden. Bland de generella målen ska ESF framför allt bidra till målet om stöd som rör kvalitativ sysselsättning, utbildning och kompetens samt social inkludering, liksom en socialt rättvis övergång till klimatneutralitet, och målet om att skydda och stärka demokratin i unionen.

Regeringen anser att det är positivt med en inriktning som kan bidra till ökad sysselsättning, utbildning och kompetens samt social inkludering och lika möjligheter för alla i enlighet med riktlinjerna för medlemsstaternas sysselsättningspolitik som antas årligen av rådet inom ramen för den europeiska planeringsterminen.

1.1 Ärendets bakgrund

Europeiska kommissionen presenterade den 16 juli 2025 sitt förslag till flerårig budgetram för perioden 2028–2034 (se Fakta-PM 2025/26:FPM3). Den 17 juli presenterade kommissionen sitt förslag till ramförordning för en övergripande fond, Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och hav, välbefinnande och säkerhet för perioden 2028–2034 (se Fakta-PM 2025/26:FPM10). Denna ramförordning innebär ett grundläggande regelverk för politikområden med nationellt destinerade medel och delad förvaltning. Det består dels av ett regelverk för nationella och regionala partnerskapsplaner, dels ett regelverk för en EU-facilitet. De nationella och regionala partnerskapsplanerna ska ge medlemsstaterna flexibilitet att hantera sina specifika utmaningar och inkludera både investeringar och reformer. Ramförordningen kompletteras med åtta sektorsspecifika regelverk, däribland för Europeiska socialfonden.

Den 17 juli presenterade kommissionen sitt förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska socialfonden (ESF) som del av den nationella och regionala partnerskapsplanen i enlighet med ramförordningen för den övergripande fonden. Förslaget till förordning för Europeiska socialfonden anger de specifika villkoren för genomförandet av unionens stöd till kvalitativ sysselsättning, kompetens och social inkludering för

perioden 2028–2034 genom att ange syftet med samt definiera omfattningen av ESF:s stöd i förhållande till de mål som fastställs i ramförordningen.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen lyfter i förslaget fram ESF som EU:s viktigaste instrument för att främja och stärka social sammanhållning i Europas samhällen och belyser behovet av ett socialt Europa och större investeringar i människorna i EU och av att bidra till att likvärdiga förutsättningar för alla skapas. Förslaget betonar betydelsen av en effektiv politik som bygger på den europeiska pelaren för sociala rättigheter för att forma ett konkurrenskraftigt Europa. Förslaget anger att en mer konkurrenskraftig ekonomi med hög produktivitet ska säkerställa att EU:s sociala modell är ekonomiskt hållbar på lång sikt. Alla européer måste kunna bidra till och dra nytta av större konkurrenskraftsförbättringar. Ekonomier med de mest effektiva investeringarna i humankapital anges vara bland de mest konkurrenskraftiga, motståndskraftiga och ekonomiskt sunda.

ESF ska, som en del av sammanhållningspolitiken, verka inom ramen för medlemsstaternas nationella och regionala partnerskapsplaner samt regelverket i ramförordningen för den övergripande fonden. Användningen av ESF ska bidra till investeringar i människor i linje med den europeiska pelaren för sociala rättigheter, den europeiska planeringsterminen och riktlinjerna för medlemsstaternas sysselsättningspolitik. Riktlinjerna för medlemsstaternas sysselsättningspolitik enligt artikel 148.2 i EUF-fördraget antas årligen av rådet inom ramen för den europeiska planeringsterminen. De innehåller riktlinjer för sysselsättnings-, utbildnings-, kompetens- och socialpolitiken i syfte att förbättra unionens konkurrenskraft och göra den till en bättre plats att investera och skapa arbetstillfällen i samt för att främja social sammanhållning och lika möjligheter för alla.

ESF ska stödja genomförandet av EU:s politik och nationella eller regionala strukturreformer inom områdena sysselsättning, utbildning och kompetens, social inkludering och omsorgstjänster, inklusive långvarig vård och omsorg och hälso- och sjukvård. Fonden ska därigenom bidra till medlemsstaternas ansträngningar för att minska arbetslösheten, främja kvalitet och lika möjligheter inom utbildning samt förbättra social inkludering och integration.

Kompetensunionen syftar till att stödja utvecklingen av inkluderande och anpassningsbara utbildnings- och kompetenssystem av god kvalitet för att öka unionens konkurrenskraft, beredskap, säkerhet och demokrati. ESF förväntas bidra till genomförandet av kompetensgarantin i linje med Kompetensunionen. Kompetensgarantin innebär att EU, i linje med Kompetensunionen, bör säkerställa tillräcklig finansiering för att bygga en solid kompetensgrund och främja livslång och framtidsinriktad kompetensutveckling och omskolning för alla, särskilt för att ta itu med utmaningarna med den digitala och gröna omställningen.

ESF föreslås vidare stödja upprätthållandet och vidareutvecklingen av öppna, rättighetsbaserade, demokratiska, jämställda, jämlika och inkluderande samhällen som bygger på rättsstatsprincipen och social dialog.

Ramförordningen anger att medlemsstaterna ska respektera vissa övergripande principer vid utarbetandet och genomförandet av de nationella och regionala partnerskapsplanerna. Detta innebär bland annat att medlemsstaterna ska verka för att använda ESF för att främja jämställdhet samt tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Av förslaget framgår att ESF ska bidra till att förbättra sysselsättningsmöjligheterna, höja levnadsstandarden och hälsan samt bidra till att öka arbetskraftens rörlighet och den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i enlighet med EUF-fördraget och EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna samt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

ESF syftar också till att förbättra synergier och samstämmighet med andra åtgärder som investerar i utveckling av humankapital, dels inom ramen för den nationella och regionala partnerskapsplanen, särskilt inom ramen för sammanhållningspolitiken, fiske- respektive jordbrukspolitiken, dels inom ramen för Konkurrenskraftsfonden (se Fakta-PM 2025/26:FPM10 respektive Fakta-PM 2025/26:FPM14).

Generella och specifika mål

Förslaget till förordning för ESF anger att fonden ska bidra till de generella mål som anges i artikel 2 i ramförordningen. Framför allt avses mål om stöd som rör kvalitativ sysselsättning, utbildning och kompetens samt social inkludering, liksom en socialt rättvis övergång till klimatneutralitet (punkt b), och mål om att skydda och stärka demokratin i unionen (punkt e).

ESF ska därtill bidra till de specifika mål som anges i artikel 3 i ramförordningen. Här ingår bland annat punkt c) som inbegriper insatser för att stärka den sociala sammanhållningen genom att stödja människor och stärka unionens samhällen och unionens sociala modell inom följande områden:

1. stödja sysselsättning, lika tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa och högkvalitativa arbetsvillkor samt arbetskraftens rörlighet;
2. öka arbetskraftsutbudet och förbättra utbildning och livslångt förvärvande av färdigheter, särskilt genom att främja kompetensutveckling och omskolning;
3. främja lika möjligheter för alla, stödja starka sociala skyddsnät, främja social inkludering och bekämpa fattigdom och hemlöshet, samt stödja investeringar i social infrastruktur;
4. underlätta tillgången till tjänster och tillhörande infrastruktur, inklusive modernisering, digitalisering och stärkande av kvaliteten och motståndskraften hos hälso- och sjukvårdssystem, barn- och långvarig vård och omsorg;
5. ta itu med utmaningarna med demografiska förändringar i hela EU, vilket inkluderar arbetskraftsbrist och skillnader mellan generationer och regioner;
6. ta itu med de sociala konsekvenserna av att inkludera utsläpp av växthusgaser från byggnader och vägtransporter i tillämpningsområdet för direktiv 2003/87/EG.

Ytterligare uppgifter

Vidare ska ESF stödja social innovation inom ramen för fondens uppdrag, stödja den demografiska övergången och ge stöd för att motverka materiell fattigdom. Förslaget anger därtill att medlemsstaterna ska säkerställa ett meningsfullt deltagande från arbetsmarknadens parter och civilsamhällets organisationer i tillhandahållandet av stöd och insatser för kvalitativ sysselsättning, utbildning och kompetens samt social inkludering.

Finansiell omfattning

Förslaget till flerårig budgetram för perioden 2028–2034 anger totalt 771 miljarder euro i 2025 års priser (motsvarande 865 miljarder euro i löpande priser) för genomförande av den övergripande fonden Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och hav, välbefinnande och säkerhet (se Fakta-PM 2025/26:FPM3). Minst 14 procent av medlen för de nationella och regionala partnerskapsplanerna, exklusive öronmärkningarna till jordbrukspolitiken och den sociala klimatfonden, ska användas för att uppnå unionens mål inom det sociala området (se Fakta-PM 2025/26:FPM10).

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Den föreslagna förordningen är bindande i sin helhet och direkt tillämplig i alla medlemsstater. På nationell nivå finns flera författningar som kompletterar gällande EU-regelverk. Det behöver göras en analys av vilka ändringar som kan krävas för att anpassa det nationella regelverket till den föreslagna förordningen.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Kommissionens förslag innehåller ingen angivelse om utgifterna för ESF för perioden 2028–2034. Det är därför inte möjligt att göra några jämförelser mellan perioderna eller bedöma avgiftseffekten av förslaget.

Kommissionens konsekvensbeskrivning

Kommissionen hänvisar i förslaget till förordning för ESF till den konsekvensbedömning som framgår av ramförordningen om den övergripande fonden, det vill säga den föreslagna förordningen med grundläggande bestämmelser för en övergripande fond under delad förvaltning, se Fakta-PM 2025/26:FPM10.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringens ståndpunkter avseende övergripande principer för den fleråriga budgetramen och dess storlek, inklusive för enskilda fonder och program, behandlas i Fakta-PM 2025/26:FPM3.

Regeringens ståndpunkter avseende kommissionens förslag till förordning med grundläggande bestämmelser för en övergripande fond under delad förvaltning behandlas i Fakta-PM 2025/26:FPM10.

Regeringen anser att det är positivt med en inriktning som kan bidra till ökad sysselsättning, utbildning och kompetens samt social inkludering och lika möjligheter för alla i enlighet med riktlinjerna för medlemsstaternas sysselsättningspolitik som antas årligen av rådet inom ramen för den europeiska planeringsterminen.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter om förslaget är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter om förslaget är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Regeringen avser att remittera förslaget till berörda myndigheter och organisationer.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rättslig grund för insatser som omfattas av den föreslagna förordningen utgörs av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) där artiklarna 162–164, 174 och 175 lyfts fram särskilt. Förslaget definierar omfattningen av ESF:s stöd i förhållande till de specifika mål som definieras i

ramförordningen (se Fakta-PM 2025/26:FPM10), till stödet till insatser inom området social innovation samt vad gäller ESF-kommittén.

ESF omfattas även av de gemensamma bestämmelserna i kommissionens förslag till ramförordning, det vill säga förordningen med grundläggande bestämmelser för en övergripande fond under delad förvaltning för perioden 2028–2034. Detta regelverk syftar till att förbättra samordningen och harmonisera genomförandet av stöd inom ramen för delad förvaltning, med det huvudsakliga syftet att förenkla genomförandet av politiken (se Fakta-PM 2025/26:FPM10).

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Inom områdena social- och sysselsättningspolitik samt folkhälsa har EU antingen delad befogenhet med medlemsstaterna (artikel 4 i EUF-fördraget), befogenhet att fastställa arrangemang inom vilka de ska samordna sina åtgärder (artikel 5 i EUF-fördraget) eller befogenhet att vidta åtgärder för att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder (artikel 6 i EUF-fördraget).

Enligt kommissionen bygger ESF på subsidiaritetsprincipen. Genom delad förvaltning delegerar kommissionen strategiska program- och genomförandeuppgifter till EU:s medlemsstater och regioner. Subsidiaritetsprincipen begränsar EU:s åtgärder till vad som är nödvändigt för att målen ska uppnås. Delad förvaltning syftar till att säkerställa att beslut fattas så nära medborgarna som möjligt och att åtgärder på EU-nivå är motiverade mot bakgrund av möjligheterna och specifika förhållanden på nationell, regional eller lokal nivå. Delad förvaltning för Europa närmare medborgarna och kopplar samman lokala behov med europeiska mål. Enligt kommissionen ökar den delade förvaltningen ägarskapet för EU:s mål, eftersom medlemsstaterna och kommissionen delar beslutsbefogenhet och ansvar.

Regeringen har inga invändningar mot vad kommissionen anger i sitt förslag när det gäller förenligheten med subsidiaritetsprincipen. Regeringen delar kommissionens bedömning att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Kommissionen bedömer vidare att förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen eftersom det inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå förslagets mål.

Enligt regeringens bedömning går förslaget inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen och anser i likhet med kommissionen att förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förhandlingarna om förslaget till ny förordning inleds i rådets arbetsgrupp för strukturåtgärder och de yttersta randområdena (SMOR) under det danska ordförandeskapets ledning i september 2025.

4.2 Fackuttryck och termer

Kompetensunionen: Kompetensunionen är en samlad strategi för att möta utmaningarna på den moderna arbetsmarknaden, där digitalisering och den gröna omställningen ställer nya krav på kompetens. Den syftar till att stärka EU:s konkurrenskraft genom att förbättra människors kompetens och underlätta för företag att hitta rätt arbetskraft.